

POMOC STRUKTURALNA W SEKTORZE GOSPODARKI RYBNEJ

Europejska polityka rybołówstwa, początkowo finansowana z Instrumentu Finansowego Orientacji Rybołówstwa (IFOR), w latach 2007-2013 finansowana była z Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR), a obecnie jest finansowana z nowego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR). Wartość wsparcia na lata 2014-2020 wynosi 6,4 mld EUR. Europejski Fundusz Morski i Rybacki wspiera rybaków w procesie przejścia na zrównoważone połowy, wspiera społeczności przybrzeżne w działaniach mających na celu zdywersyfikowanie ich gospodarek oraz finansuje projekty służące tworzeniu nowych miejsc pracy oraz poprawie jakości życia na terenach wzdłuż wybrzeży europejskich.

PODSTAWA PRAWNA

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

CELE

Głównym celem polityki strukturalnej w sektorze rybołówstwa jest zapewnienie środków finansowych z myślą o wdrożeniu wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) oraz z myślą o zrównoważonym rozwoju rybołówstwa i obszarów akwakultury. Wspiera ona rybaków w dostosowywaniu się do nowych wymogów, takich jak wymogi dotyczące zakazu odrzutów, a także wymogi związane z nowymi środkami bezpieczeństwa oraz zmianami w warunkach pracy, gromadzeniu danych i infrastrukturze portowej.

OSIĄGNIĘCIA

A. Przebieg procedury

Początki polityki strukturalnej w sektorze gospodarki rybnej sięgają 1970 r., kiedy to zwrócono się do Sekcji Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) o pomoc w działaniach z zakresu budowy, modernizacji, obrotu i przetwórstwa w sektorze gospodarki rybnej.

W 1992 r. na szczycie Rady Europejskiej w Edynburgu postanowiono włączyć politykę strukturalną w sektorze gospodarki rybnej do funduszy strukturalnych, przypisując jej odrębny cel (cel 5a – dostosowanie struktur rybołówstwa) i własny instrument finansowy, a mianowicie Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa (IFOR). Na lata 1994-1999 opracowano inicjatywę wspólnotową na rzecz restrukturyzacji sektora rybołówstwa (PESCA), której celem było zapewnienie wsparcia finansowego dla obszarów zależnych od rybołówstwa. Przedsięwzięto także środki towarzyszące, np. wcześniejsze emerytury, premie dla młodych rybaków itp.

W Agendzie 2000 wprowadzono nowe wytyczne, w tym włączenie problemów strukturalnych obszarów zależnych od rybołówstwa do nowego celu 2 funduszy strukturalnych i nieprzedłużanie w 2000 r. inicjatywy PESCA. W rozporządzeniu Rady (WE) nr 1263/1999 określono nowe ramy działania IFOR na lata 2000-2006 w celu przyczynienia się do osiągnięcia trwałej równowagi między zasobami rybnymi a ich eksploatacją.

B. Europejski Fundusz Rybacki (EFR)

1. W ramach reformy WPRyb Europejski Fundusz Rybacki zastąpił IFOR począwszy od okresu 2007-2013; miał on pięć następujących priorytetów:

- wspieranie głównych celów WPRyb, zapewnienie zrównoważonej eksploatacji zasobów rybnych i stałej równowagi między tymi zasobami a zdolnościami floty rybackiej UE;
- zwiększanie konkurencyjności i rentowności podmiotów działających w sektorze;
- wspieranie przyjaznych dla środowiska metod połowów i produkcji;
- zapewnianie odpowiedniego wsparcia dla osób zatrudnionych w sektorze;
- ułatwianie różnicowania działalności gospodarczej na obszarach zależnych od rybołówstwa.

Łączny budżet EFR na lata 2007-2013 wynosił 3 849 mln euro (2 908 mln euro na obszary objęte celem konwergencji, a 941 mln na inne obszary).

2. Rodzaje działań:

- środki na rzecz dostosowania wspólnotowej floty rybackiej (pomoc na rzecz całkowitego lub czasowego wycofania statków rybackich, lub na rzecz szkolenia, przekwalifikowania lub wcześniejszej emerytury);

- akwakultura, przetwórstwo i obrót: wspieranie nabywania i stosowania narzędzi i metod, które zmniejszają oddziaływanie połowów na środowisko naturalne, zwłaszcza połowów prowadzonych przez małe i średnie przedsiębiorstwa;
- środki służące wspólnym interesom: do uzyskania pomocy kwalifikowały się projekty, które wspomagały zrównoważony rozwój lub ochronę zasobów oraz konsolidację rynków produktów rybołówstwa lub wspierały partnerstwa między naukowcami a podmiotami z sektora gospodarki rybnej;
- trwałe rozwój obszarów rybołówstwa przybrzeżnego: wspieranie środków i inicjatyw służących zróżnicowaniu i intensyfikacji rozwoju gospodarczego na obszarach, gdzie doszło do obniżenia działalności połowowej;
- pomoc techniczna: działania w zakresie przygotowania, monitorowania, pomocy administracyjnej i technicznej, oceny, audytu i kontroli niezbędne do realizacji proponowanego rozporządzenia.

Państwa członkowskie były odpowiedzialne za podział środków finansowych na wymienionych pięć obszarów priorytetowych.

EUROPEJSKI FUNDUSZ MORSKI I RYBACKI (EFMR)

Aby wprowadzić w życie porozumienie osiągnięte przez Parlament z Radą w sprawie nowej i dogłębnie zreformowanej WPRyb, EFMR – w formie zgodnej z propozycją Komisji i zmianami wprowadzonymi na wstępie przez Parlament w 2013 r. – został ponownie zmieniony i osiągnął ostateczny kształt w porozumieniu zawartym z Radą.

Europejski Fundusz Morski i Rybacki jest jednym z pięciu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (fundusze ESI) na lata 2014-2020. Fundusz jest częścią działu 2: Trwały wzrost gospodarczy i zasoby naturalne. Jest to główne narzędzie finansowe wspierające wspólną politykę rybołówstwa UE (WPRyb). Niewielka część EFMR ma na celu wspieranie zintegrowanej polityki morskiej. WPRyb promuje głównie zrównoważone rybołówstwo, zrównoważoną akwakulturę, kontrolę i egzekwowanie przepisów, gromadzenie danych i niebieską gospodarkę. EFMR wspiera również ogólnounijne cele w zakresie gospodarki morskiej i przybrzeżnej, takie jak międzynarodowe zarządzanie, wiedza o morzu i planowanie przestrzenne obszarów morskich. Całkowita kwota przeznaczona na EFMR na lata 2014-2020 wynosi 6 400 mln EUR. Fundusze ESI działają w oparciu o wspólne zasady i przepisy (zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.), które usprawniają i harmonizują ich koordynację i wdrażanie. EFMR współfinansuje projekty wraz z finansowaniem krajowym: każdemu państwu członkowskiemu przydziela się część łącznego budżetu funduszu, uzależnioną od wielkości przemysłu rybołówstwa w poszczególnych państwach (poziomu zatrudnienia i produkcji, wielkości floty rybackiej itd.). Każde z państw opracowuje program operacyjny opisujący sposób przydziału środków finansowych, a program ten podlega zatwierdzeniu przez Komisję. Organy krajowe są uprawnione do dokonania wyboru projektów, które otrzymają finansowanie i wspólnie z Komisją są odpowiedzialne za wdrożenie programu operacyjnego.

Program ten wspiera cztery główne obszary:

A. Zrównoważone środowiskowo unijne rybołówstwo

- inwestycje w bardziej selektywne narzędzia połowowe w celu wyeliminowania odrzutów, a tym samym zarządzania skutkami obowiązku wyładunku wszystkich połowów, jaki wprowadzono w ramach reformy WPRyb ze skutkiem od 2015 r.;
- w wyniku specjalnego postulatów Parlamentu nadanie priorytetu gromadzeniu danych oraz kontrolom poprzez znaczne zwiększenie udziału EFMR przeznaczonego na ten cel;
- wdrożenie środków mających na celu ochronę zasobów rybnych, jak okresy zamknięte dla połowów;
- zamrożenie wypłat dotacji dla podmiotów nieprzestrzegających przepisów WPRyb.

B. Konkurencyjny sektor rybołówstwa UE

- pomoc na rozpoczęcie działalności (do 75 000 EUR inwestycji w statek o długości poniżej 12 m) dla rybaków do 40 lat z co najmniej 5-letnim doświadczeniem w tym sektorze;
- wsparcie na zróżnicowanie źródeł dochodu rybaków poprzez działania pomocnicze (np. turystyka rybacka); należy podkreślić, że Parlament odrzucił początkowo zaproponowaną przez Komisję opcję przekwalifikowania w kierunku sektorów niezwiązanych z rybołówstwem;
- inwestycje w statki w celu lepszego zarządzania połowami i poprawy ich jakości, a także inwestycje w infrastrukturę portową w celu dostosowania się do obowiązku wyładunku;
- wsparcie innowacji, w tym rozwój bardziej nowoczesnych i ekologicznych statków;
- wsparcie produkcji i planów marketingowych opracowywanych przez organizacje producentów;
- pomoc na ostateczne zaprzestanie działalności w drodze złomowania statków w celu zmniejszenia zdolności połowowej floty i nakładu połowowego;
- wsparcie na wymianę silników w celu zmniejszenia mocy, a także emisji CO₂ (uzależnione od zmniejszenia mocy silnika w przypadku statków o długości 12-24 metrów).

C. Poprawa warunków społecznych

- inwestycje mające na celu poprawę zdrowia, higieny i bezpieczeństwa na statkach;
- szkolenia zawodowe rybaków;
- utworzenie funduszu ubezpieczeń wzajemnych w celu ubezpieczenia obejmującego katastrofy naturalne oraz wypadki związane ze środowiskiem lub bezpieczeństwem (ubezpieczenie rybaków i hodowców ostryg na wypadek rozprzestrzeniania się choroby).

D. „Niebieski” wzrost (akwakultura)

- wsparcie na rzecz wzmocnienia rozwoju technologicznego, innowacji i transferu wiedzy;
- zwiększenie konkurencyjności i rentowności przedsiębiorstw z sektora akwakultury, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw;
- inicjatywy mające na celu ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej ekosystemów związanych z akwakulturą i wspieranie tych ekosystemów;
- propagowanie akwakultury o wysokim poziomie ochrony środowiska oraz zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz propagowanie zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;
- rozwój szkoleń zawodowych, nowych umiejętności zawodowych i uczenia się przez całe życie; W celu wdrożenia tych środków istotne są strategie inteligentnej specjalizacji (RIS3): obejmują one zintegrowane podejście, umożliwiają dodanie nowych inicjatyw i zastosowań do wszystkich istniejących działań gospodarczych za pomocą propagowania innowacji, tworzenia młodych przedsiębiorstw i przyjmowania podejścia oddolnego. Zasady te mogą zatem odegrać istotną rolę w pobudzaniu „niebieskiego” wzrostu.

Budżet

EFMR na lata 2014-2020 wynosi maksymalnie 6,4 mld EUR. 89 % funduszu zarządzają państwa członkowskie, a ten odsetek budżetu wykorzystywany jest na redukcję wpływu rybołówstwa na środowisko morskie, dostarczanie konsumentom i pracownikom branży większej liczby narzędzi rynkowych, propagowanie wspólnego zarządzania obszarami chronionymi oraz wspieranie tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego. W ramach wymienionej kwoty:

- 4 340 mln EUR przeznaczono na zrównoważony rozwój rybołówstwa i akwakultury, w tym na środki związane z wprowadzaniem do obrotu i przetwarzaniem, a także pomoc techniczną, rozwój lokalny i wsparcie obszarów rybackich;
- 580 mln EUR przeznaczono na środki kontroli i egzekwowania przepisów, w celu monitorowania przestrzegania przepisów WPRyb oraz ochrony uczciwego dostępu do zdrowych stad; obejmują one kontrolę dostępu do łowisk, nakładu połowowego, całkowitego dopuszczalnego połowu i kwot;
- 520 mln EUR przeznaczono na finansowanie gromadzenia danych do celów skuteczniejszego zarządzania rybołówstwem w perspektywie długoterminowej (np. zrozumienie i monitorowanie gatunków handlowych i dynamiki połowów poszczególnych stad i połowów wielogatunkowych, a także ekologiczne modelowanie basenów regionalnych);
- 71 mln EUR przeznaczono na środki rozwoju niebieskiej gospodarki, w celu zapewnienia zrównoważonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy związanych z zasobami morskimi w takich obszarach jak nadzór morski, wiedza o morzach i ekosystemach oraz odpowiedzialna eksploatacja nowych zasobów morskich (energia, biotechnologia, itp.);

- 192,5 mln EUR przeznaczono na rekompensatę dla regionów najbardziej oddalonych, których floty składają się głównie ze statków łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego; EFMR uwzględnia szczególne ograniczenia regionów najbardziej oddalonych poprzez zwiększenie pomocy publicznej i specjalny system rekompensaty dodatkowych kosztów w odniesieniu do produktów rybołówstwa i akwakultury.

Pozostałymi 11 % zarządza bezpośrednio Komisja w celu wsparcia ogólnoeuropejskich projektów poświęconych kwestiom morskim i przybrzeżnym, w tym planowaniu przestrzennemu obszarów morskich, międzynarodowemu zarządzaniu i współpracy oraz wymianie informacji i najlepszych praktyk.

Wieloletnie ramy finansowe

Strukturalną pomoc dla WPRyb regulują wieloletnie ramy finansowe, które określają również minimalne roczne kwoty, jakie UE może wydatkować w różnych dziedzinach polityki. Zapewniają one system programowania finansowego i dyscypliny budżetowej, a tym samym gwarantują, że wydatki UE są przewidywalne i nie wykraczają poza ustalone granice, w wystarczająco długim okresie, aby wspólne polityki mogły być skuteczne. Wieloletnie ramy finansowe na lata 2014-2020 podzielone są na sześć kategorii wydatków, które odpowiadają różnym dziedzinom działalności, a jedną z nich jest „Trwały wzrost gospodarczy – zasoby naturalne” obejmujący WPRyb i dysponujący budżetem 420 mld EUR. W dniu 2 maja 2018 r. Komisja opublikowała wniosek dotyczący wieloletnich ram finansowych na lata 2021-2027, a w dniu 12 czerwca 2018 r. DG MARE opublikowała wniosek dotyczący EFMR, w którym przedstawiono następujące kluczowe priorytety:

- wsparcie zrównoważonego rybołówstwa i ochrony żywych zasobów morza;
- wkład w bezpieczeństwo żywnościowe w Unii Europejskiej dzięki konkurencyjności i zrównoważoności w akwakulturze oraz na rynkach;
- wkład w rozwój zrównoważonej niebieskiej gospodarki oraz wsparcie dobrobytu społeczności nadbrzeżnych;
- poprawa skuteczności międzynarodowego zarządzania oceanami oraz wkład w bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, ochronę na nich, a także zrównoważone zarządzanie nimi.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament głosuje zarówno nad budżetem, jak i absolutorium. Współprawodawcy głosują nad wnioskiem w sprawie EFMR przy zastosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej. Podczas corocznej procedury udzielania absolutorium z wykonania budżetu Parlament kontroluje wydatki UE w ramach funduszy ESI.

W dniu 6 lipca 2016 r. Parlament przeprowadził debatę nad sprawozdaniem z własnej inicjatywy w sprawie przygotowania powyborczej rewizji WRF na lata 2014-2020^[1] i przyjął to sprawozdanie jako swój wkład w proces poprzedzający przedstawienie przez Komisję średniookresowego przeglądu WRF. W dniu 11 listopada 2017 r. Komisja

[1]Dz.U. C 101 z 16.3.2018, s. 64.

Rybołówstwa głosowała za przyjęciem opinii dla Komisji Budżetowej pt. „Kolejne wieloletnie ramy finansowe: przygotowanie stanowiska Parlamentu dotyczącego WRF na okres po 2020 r.”

W dniu 13 marca 2019 r. Parlament przyjął rezolucję ustawodawczą w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do niektórych przepisów dotyczących Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego z powodu wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii^[2]. To rozporządzenie UE ma zastosowanie do obecnego EFMR na lata 2014-2020.

W dniu 4 kwietnia 2019 r. Parlament przyjął wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2021-2027^[3]. Zadaniem tego funduszu powinno być kierowanie środków finansowych z budżetu Unii na wspieranie wspólnej polityki rybołówstwa, unijnej polityki morskiej oraz międzynarodowych zobowiązań Unii w dziedzinie zarządzania oceanami.

Carmen-Paz Martí
05/2019

[2][P8_TA-PROV\(2019\)0183](#).

[3][P8_TA\(2019\)0343](#).

